

*Наркеева А.А.***МЕКТЕПТЕ КЫРГЫЗ АДАБИЯТЫНАН КЛАССТАН ТЫШКАРКЫ
ОКУУНУ УЮШТУРУУНУН МЕТОДИКАСЫ***Наркеева А.А.***МЕТОДОЛОГИЯ ОРГАНИЗАЦИИ ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ИЗУЧЕНИЯ
КЫРГЫЗСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ В ШКОЛЕ***A. Narkeeva***METHODOLOGY OF ORGANIZATION OF EXTRACURRICULAR
STUDIES OF KYRGYZ LITERATURE AT SCHOOL**

УДК: 374(821.512.154)

Илимий макалада көркөм адабиятты сөз өнөрү катары кабылдоо, окуп түшүнүү проблемасы, ошол адабиятты искусство, эстетикалык асылдуулук катары баалай алган окурманды тарбиялоо маселелери каралат. Мугалим менен окуучунун өз ара байланышынын жаңы тибин калыптандыруу, инсанды чыгармачыл баиталышты пайда кылуу, сабактын жаңы структураларын издөө жана окутуунун башка формаларын моделдештирүү маселелерине токтолуп кеттим. Ошондуктан адабиятты окутуунун негизги максаты окуучуларда дүйнө таанымын, көз карашын иштеп чыгуу, идеялык, адеп-ахлактык жана эстетикалык тарбия берүү, алардын кеп байлыктарын өстүрүү менен турмуш-тиричиликти таанууга карата жалпы кругозорун кеңейтүү болуп эсептелет.

Негизги сөздөр: адабият таануу, окутуу концепциялары, стандарттар, программалар, окуулуктар, сабактын технологиялары, окутуунун формалары, моделдештирүү окуучулар.

В научной статье рассматриваются проблема восприятия художественной литературы как искусства речи, проблема понимания прочитанного, вопросы воспитания у читателя способности ценить эту литературу как искусство, эстетического благородства. Я сосредоточилась на формировании нового типа взаимодействия учителя и ученика, создании творческого начала в личности, поиске новых структур уроков и моделировании других форм обучения. Поэтому основная цель преподавания литературы - развитие мировоззрения, мировоззренческого, нравственного и эстетического воспитания учащихся, расширение их общего кругозора в изучении повседневной жизни за счет развития словарного запаса.

Ключевые слова: литературоведение, концепции обучения, стандарты, программы, учения, технологии дисциплины, формы обучения, моделирование учащихся.

The scientific article deals with the problem of perception of fiction as an art of speech, the problem of reading comprehension, the issues of educating the reader who can appreciate this literature as an art, aesthetic nobility. I focused on the formation of a new type of interaction between teacher and student, the creation of a creative beginning in the individual, the search for new lesson structures and modeling of other forms of teaching. Keywords: literary criticism, concepts of teaching literature, standards, programs, textbooks, lesson technologies, search for new lesson structures, modeling of other forms of teaching and development of students in high school, to cultivate habits of ideas, high moral qualities, morality, humanity, high consciousness - the ability to distinguish between good and evil. Therefore, the main purpose of teaching literature is to develop students' worldview, ideological, moral and aesthetic education, to expand their general horizons in the study of everyday life by developing their vocabulary.

Key word: literary studies, teaching concepts, standards, programs, teachings, discipline technologies, forms of education, student modeling.

Киришүү. Орто мектепте окуучуларды асыл идеяларга, жогорку моралдык сапаттарга, жакшы менен жаманды айырмалай билген адеп-ахлактыкка, гумандуулукка, бийик аң-сезимдүүлүккө карата адаттарды тарбиялоого, турмушту таанып-билүү касиетин өстүрүүгө, адам турмушу жөнүндөгү билимин тереңдетүүгө, сынчыл ойлоно билүүгө карата таалим-тарбия берүүдө адабияттын ролу зор. Ошондуктан адабиятты окутуунун негизги максаты окуучуларда дүйнө таанымын, көз карашын иштеп чыгуу, идеялык, адеп-ахлактык жана эстетикалык тарбия берүү, алардын кеп байлыктарын өстүрүү менен турмуш-тиричиликти таанууга карата жалпы ой-жүгүртүүсүн кеңейтүү болуп эсептелет. Эгер орто мектепте адабиятты окутуу маанилүү маселелердин бирине кирип, педагогикалык ишмердүүлүктүн өзгөчө бир касиетке ээ тармагы катары эсептелсе, анда көркөм чыгарманы талдап үйрөтүү, анын негизги өзөгүн түзүп турат, т.а, көркөм чыгармага талдоо жүргүзүү менен ар бир окуучу адам баласынын аң-сезиминин ишмердигине кирген көптөгөн маселелерди көркөм образдуулук аркылуу анализдеп үйрөнө алат. Адабиятты окутуу жана анын методикасынын ролу орто мектептеги окуу процессинде жогору экендиги талашсыз. Адабиятты окутуу жана анын методикасына тиешелүү көптөгөн маселелер негизинен көркөм чыгарманы талдап үйрөнүү проблемалары менен тыгыз байланышта турат. Адабиятты мектептерде үйрөнүүнүн сферасынан сүрөткердин өмүрүн, чыгармачылыгын алып таштаганда, анда, көркөм материалды окуу, талдоо, класстан тышкары окуу ж.б. аракеттерди ичине алган өзүнчө бир уникалдуу таалай кубулушка айланып чыга келет.

Кийинки жылдарда «Кыргыз адабияты» – окуу планында – чеберчилик (искусство) бөлүмүнө киргизилди. Ырас, андай болгон соң «Адабият» да - «Музыка», «Сүрөт» сабагы сыяктуу – өнөрү бары өнөрүн таптаса, өнөрү жогу билсе билбесе да эстетикалык рахат алчу ишмердикке айлануусу керек го. Анда «Музыка» сабагы: музыканын теория-практи-

касы – аспапта ойноо техникасы, аткаруу техникасы – ырдоо, обон, күү, опера, джаз, симфония, эстрада ж.б. жанрлардан тургандай; «Сүрөт» сабагы: Сүрөттүн теория-практикасы – сүрөт тартуу техникасы, бое техникасы, чаптоо техникасы – натюрморт, графика, пейзаж, живопись ж.б. жанрлардан тургандай; «Адабият» сабагында: Адабияттын теория-практикасы – көркөм окуу техникасы, ыр жазуу техникасы, кара сөз жазуу техникасы – ыр, айтыш, аңгеме, эссе, новелла, пьеса, драма, повесть, роман жана башка жанрлардан туруп, жанрдык өзгөчөлүккө басым жасалып окутулмат.

«Адабияттын» искусство катарында жанрдык окутулушу элдик оозеки чыгармачылыктын да, кыргыз адабиятынын да, дүйнөлүк адабияттын да шедеврлеринин тандалышын шарттамак. Анда окуучулар «Музыкадан» жыргап угуп жана өз үнү менен ырдагандай, «Сүрөттөн» суктана карап жана өз колу менен боеп, чаптап жасагандай, «Адабияттан» да текстти кызыгып окуп жана чакан жанрларда өз ою менен текст жазышмак. Текстти жанрдык-стилдик айырмалай билүү жөндөмү, тексттин башаламан үзүндүлөрүнөн кайра оңдоп-түзөп иретке келтирүү жөндөмү, текстти логикалык, грамматикалык изилдей билүү жөндөмү машыктырылмат. Бүгүнкү «Адабият» предметинде текст менен машыктырылуучу тапшырмалар жокко эсе.

Изилдөөнүн методу жана жыйынтыгы. Совет доорундагы педагогдордун жана азыркы учурда чыгармачылык менен иштеп жаткан мугалимдердин тажрыйбасы класстан тышкары окууну орто мектепте кеңири пайдалануу окуучулардын өз алдынча окуу ишмердүүлүгүнө туруктуу таяныч боло тургандыгын көрсөтөт. Ал эми балдардын окууга болгон кызыкчылыктарын эске алуу бул – адабиятты окутуудагы оң натыйжасын бере турган кошумча ойлонуулуп табылган формалардын бири болуп эсептелет. Бул пикирибизди О.Ю. Богданованын төмөндөгү ою менен бышыктап кетели: «окуучулардын сабактан сырткары окуган ар кандай эле чыгармалары катардагы сабакта өтүлгөн чыгармаларга салыштырмалуу жаш окурмандын ар тараптуу өнүгүүсүнө жана таалим тарбия алышына көбүрөөк таасир этет».

Окутуунун мындай формасынын киргизилиши класста окутулуучу адабий көркөм чыгармалардын өтө көптүгү, окуучулардын бардык эле чыгармаларды окууга жетише албастыгы менен түшүндүрүлөт. ХХ кылымдын башындагы белгилүү орус педагогдору балдардын класстан тышкары окуу жараянын көзөмөлдөп туруу максатында ар бир окуучу үчүн атайын «жеке окурмандык күндөлүк» ачууну сунушташкан. Алардын ою боюнча мугалим жеке окурмандык күндөлүккө карап окуучунун окуган чыгармалары менен таанышуу жана ал аркылуу узак убакыт бою байкоо жүргүзүү менен баланын адабий өнүгүү

деңгээлин билип алуу мүмкүнчүлүгүн алмак. Бирок, ишмердүүлүктүн бул формасы формалдуу мамиленин жана окуучулардын курактык индивидуалдуулугун жана башка өзгөчөлүктөрүн эске албоонун натыйжасында оң таасирин бере алган жок. Ошого карабастан айрым мектеп окуучулары окуган чыгармалары боюнча күндөлүк жазып жүрүшкөндөрү белгилүү. V-VII класста окуган окуучулар өз каалоосу жана өзгөчө кызыгуулары менен окурмандык күндөлүктөр аркылуу иштешет. Балдардын бул иш-аракеттери майнаптуу болуш үчүн мугалим аларга чыгармачылык менен мамиле жасоосу абзел, андыктан күндөлүктүн толтурулушуна багыт гана берип, калганын окуучунун эркине коюп, анын оюн чектебеш керек. V класстагы окуучулардын жеке окурмандык күндөлүктөрү, көпчүлүк учурда бул – окулган чыгармалар боюнча тартылган иллюстрациялар, кыскача аннотациялар, айрым бир таасирдүү жерлеринен үзүндүлөр, сабакка байланыштуу адабий оюндар (кроссворддор, викториналар), класстан тышкары окууга арналган ар бир үй тапшырмасы үчүн тартылган кооз сүрөттөргө толгон альбомдор болуп эсептелет. Бирок, айрым мугалимдер окуучунун ал зор мээнетин баалоонун ордуна басмырлашат, ойлоону менен жараткан чыгармачылыгы үчүн алкыш эмес кагуу жеген окуучу кийинки сабактарда билип турса да жооп бербейт. Ошентип окуучунун ой жүгүртүү мүмкүнчүлүгү мугалимдин дүйнө таанымына же анын маанайына көз каранды болуп калат да, окуучунун активдүүлүгү уламдан-улам чөгүп жок болот. Анткени жакшыбы, жаманбы алардын баары окуучунун чоң эмгеги, аны туура баалаш мугалимдин милдети болчу. V-VII класста окуучулардын окуу кызыкчылыгы интенсивдүү өнүгөт да, балдар адабиятын, балдарга арналган чыгармаларды гана окубастан «чоңдор» адабиятына, сүйүү-махабат темасына да кызыгуусу пайда болот, ошондой китептерди издеп калат, мына ушул өзгөчөлүктөн пайдаланып, окурмандык кызыгууларын классикалык адабиятка чыныгы адабиятка буруп турушубуз керек. Болбосо азыр окуучулардын көпчүлүк ата-энелери «Супер- 98 инфо» сыяктуу жеңил-желпи макалалар жазылган, шоу дүйнөсүнүн атактууларынын жеке турмушун «сууруп чыккан» гезиттерди, Айгүл Шаршен кызы сыяктуу калемгерлердин ойдон чыгарылган окуялуу китептерин окушат. Мына ошол базарда турган энелердин «базарга ылайыкташкан» адабияттарынан сууруп чыгуу үчүн класстан тышкары окуунун мааниси чоң.

Адабиятты окутуунун бирден бир милдети окуучуларды мекенчилдикке, улуттук сыймыкка, эмгекке элдик үлгүдө мамиле жасоого, өз эне тилин, кыргыз адабиятын, ата-баба салтын, өзүнүн тарыхын сүйө билүүгө, үйрөтүүгө айрыкча көңүл буруу болуп саналат. Анын жанында класстан тышкары окуу өз

алдынча чыгарма менен таанышуу аркылуу үй-бүлөгө аяр мамиле, өзүн-өзү сынга алуу, асыл ой, ак сөз, адал иш принциптери, учурдагы адабият менен таанышуу аркылуу жалпы адамзаттык проблемаларынын ойлонуп аны чечүүгө далалаттануу, глобалдашуу проблемасына каршы туруу сыяктуу милдеттерди тандалып алынган чыгарманын идеясына жараша кошумчалай алат.

Жыйынтыктоо жана талкулоо. Көркөм адабият адам турмушунда болуп жаткан ар кандай жагымсыз көрүнүштөрдү элестүү, таасирдүү кылып сүрөттөө менен кайсы бир чоң проблеманы алып чыгат. Ал чыгарманын актуалдуулугу көтөргөн идеясына жараша болот. Биздин баамыбызда жаштар арасындагы ошондой көйгөйлөрдүн бири бул – үй-бүлө жана анын бузулушу. Бул маселени окуучуларга туура түшүндүрүү максатында биз Ош шаарындагы №18 мектеп гимназиясынын VIII класстарынын окуучуларына Мурза Гапаровдун ушул темага арналып жазылган «Эки ирет гүлдөөчү алмалар» аттуу чакан аңгемесинин негизинде класстан тышкаркы сабак өткөнбүз. 105 Чыгарманы окутууда биз катардагы сабактардагыдай алгач класста текст менен таанышып, ар бир каарманга токтолуп, аларга кластер түзгөн жокпуз. Анткени, биздин сабак класстан тышкаркы окулуучу чыгарманы талкуулоо сабагы болчу. Класстан тышкары, демек бул – биринчи ирет үйдө окуу, ошондой эле окуу китебинен сырткары окуу, ал эми мындай өз алдынча окуу жаш окурмандын көркөм адабияттын кенен дүйнөсүнө сүнгүп кирүүсү үчүн өтө манилүү. Бул нерсени эске алуу менен өтүлүүчү чыгарманын тексти алдын ала китепканачы менен сүйлөшүп таап окуучуларга таратылат. Аларды аңгеме толук тааныштырып чыгууну класстагы окуучулардын бирине тапшырма иретинде табышталат. Демек, окуучулар текст менен толук таныштыгы бар. Ар кандай эле предметти окутууда усул кырдаалга, окуу абалына жараша тандалып алынат. Ошол сыңары биз да «автордук кресло» деген окутуу усулун колдонуу менен сабак өтүүнү туура көрдүк. Себеби, катардагы сабак менен класстан тышкаркы окуунун максаты бир, бул – окуучунун адабий билимин кеңейтүү, окурмандык маданиятын калыптандыруу, алардын ичиндеги таланттуулардын шыкжөндөмдүүлүктөрүн өнүгүшүнө түрткү берүү, эстетикалык табитин жогорулатуу, мекенчилдик сезимин чыңдоо жана граждандык, моралдык позицияларын бекемдөө. Демек, максаты бир, бирок ал максаттарды ишке ашыруунун жолдору башка. Алар класстан тышкаркы окуунун спецификасы менен аныкталат. «Адабиятты окутуунун методикасы» деген илимий эмгектеги «Класстан тышкаркы окуу» макаласынын автору М.Г. Качурин белгилегендей: «Класстан тышкаркы окуу окуучуларды ар тараптан ачат, алар мындай сабакта өздөрүн ээн-эркин сезишет, пред-

метке байланыштуу кошумча адабияттарды кызыгуу менен окушат, аларда китеп менен өз алдынча иштөө табити пайда болот». Бизге белгилүү болгондой бул ыкмада ортодо окулган эссеге карата ар бир окуучу жеке пикирин билдирип автордук креслодо олтурган адамга эркин суроо узатуу мүмкүнчүлүгүнө ээ.

Сабактын максаты: Чыгармадагы окуялар аркылуу үй-бүлөдөгү эки жубайдын кетирген кичине эле катасы ортодогу баланын канчалык кыйналарын сезишип, өздөрү да ата-энеси жана бир туугандары менен жылуу мамиледе болуу керектигин билишет. Кээде адам менен өсүмдүктөрдүн тагдыры окшош болуп калышы мүмкүндүгүнө кабардар болушат.

Убактысы: 45 мүнөт Каражаттар (ресурстар): окуучулардын окуу куралдары, бир кресло (же отургуч).

Иш кадамдары (процедура):

1-кадам. Чыгармадан: «- Ох, апа! - деди бала, башын кайрадан апасынын көкүрөгүнө катып. - Биз бир кездерде кандай бактылуу элек ...Өз атам үчөөбүз ...Өзүбүздүн үйүбүз, уюбуз, коргонубуз, багыбыз бар эле... А билесинби, апа, эки түп алмабыз күзүндө дагы бир жолу гүлдөөчү эле? Билесизби, ошону, апа?

- Угу, - деди апасы болор-болбос жылмайып. - Бирок дайыма алардын мөмөлөрү бышууга үлгүрбөй калуучу. Бат эле суук күз келип, анын артынан кыш түшүп...

...Бала карай берип, баятан бери байкабаган, дубалдан ашып, мөмөлөрүнүн оордугунан төмөн ийилип турган алма шактарын көрдү. Булар алиги өзгөчө жылына эки ирет гүлдөөчү эки түп алманын шактары эле... Бала аламалардын ар бир шагын, ар бир чырпыгын сагынып-сагынып карай баштады. Кокусунан бир нече шактарда таңкы жылдыздар сыяктуу гүлдөр көрүндү.

Баланын көзүнө кайрадан жаштар толду. Эми гүлдөр анын көзүнө булактын түпкүрүнөн көрүнүп жатышкансып, алыстан күңгүттөнүп, бирибирине кошулушуп, акырында бир үзүм ичке булутка окшоду.

Үзүндүнү окуп бүтүп, «Сардал менен эки ирет гүлдөөчү алмалардын тагдырларынын кандай окшоштук жактары бар?» деген суроого беш мүнөттүк эссени өз алдынча жазышат. Жазылып жаткан эссеге эч кандай чек коюлбайт, эмнени түшүнүшсө ошону кагаз бетине түшүрүшөт.

2-кадам. Жазган эсселерин аз гана убакыттын ичинде жубу менен акылдашып, талкууга алышат.

3-кадам. Жанындагы шериги менен ой бөлүшүп бүткөн соң, окуучуларды 1, 2, 3, 4, 5, 6 деп саноо менен 6 топко бөлүп алабыз. Өз алдынча жазгандарын бири-бирине окуп беришет да, топтон оригиналдуу деп эсептешкен бир эссени тандап алышат. Баары биргеликте түзүлгөн текстти кошумчалап, толуктап иштеп чыгышат. Автордук креслодо отур-

гузуу үчүн ар бир топтон бирден гана окуучу шайланат.

4-кадам. Ортодо турган автордук креслого отуруп, ар бир топтон шайланган окуучулар жалпы класска биргеликте жазылган эссени окуп беришет. Мүмкүн болушунча шашпай, көрктүү, чыгармачылык менен окууну мугалим окуучуларга эскертет.

1-окуучунун эссеси: «Менин оюм боюнча экөөнүн тагдырларынын окшоштугу: биринчиден, Сардалдын балалык чагынын башы ата-энесинин жанында болуп, үй-бүлөдөгү бактылуу күндөргө бай болуп, кубанычта сүйүнүчтө өткөн. Ошол сыяктуу эле алманын да биринчи мөмө бериши эч кандай тоскоолдуксуз ишке ашат. Ал эми баланын апасы менен атасы жарашып кайрадан жакшы күндөргө кайткысы келип, апасын ага көндүрүп үйүнө келгендеги атасынын башка аялга үйлөнүп алгандыгы, баланын аруу тилегин ташкаптырып, дагы бир ирет мөмө берүү үчүн гүлдөгөн алманы үшүк алгандай баланын тагдырына да эрте эле кыш түштү. Баланын жашоосунун мындай болушуна, албетте, атасы менен апасынын экөөнүн да күнөөсү бар. Ошондуктан достор биз да туура эмес иш-аркеттерибиздин натыйжасында жаш бөбөктөрдүн сезимдерин үшүк алышы мүмкүн экендигин эске алып, бир туугандарыбыз жана досторубуз менен жакшы мамиледе болулу».

2-окуучунун эссеси. «Ооба, Сардал атасы менен апасы чогуу жашап жатканда бактылуу эле. Ошол эки ирет гүлдөөчү алманын биринчи гүлдөгөнүндөй мөмөсүн төгүп турчу. Шактары ийилип, береке жыттанган алмадай ал кезде Сардалдын төгөрөгү төп, дүйнөсү түгөл эле. Мына азыр атасынын ысык кучагына бой таштайм деп келген баланын алоолонгон демиси сууп, мизи кайтып, жанындагы тосмодон көрүп турган эки ирет гүлдөөчү алманын экинчи гүлдөшүндөй жан дүйнөсүн үшүк алып турат. Ооба, баланын жан дүйнөсүндөгү мөмө бышканга жетишпеди. Кудай буюрса жаз келет, дагы бир ирет гүлдөйт».

5-кадам. Калган окуучулар эсселерди анализдеп, талкуулашат, суроолор беришет. Кимдин суроосуна жооп берүүнү автор өзү тандайт. Окуучулар тарабынан берилүүчү болжолдуу суроолор:

1. Эмне үчүн «Кудай буюрса жаз келет, дагы бир ирет гүлдөйт» деген сөз менен жыйынтыктадың?

2. Сен Сардалдын ордунда болсоң үйүндөгү атаңдын жаңы аялын көргөндө эмне кылмак элең?

3. Жакын досторундун бири Сардалдын кейпин кийип калган болсо сен кандай жардам көрсөтмөк элең?

4. Эки ирет гүлдөөчү алмаларды көрдүң беле же ал жөнүндө башка бирөөлөрдөн уккансыңбы?

5. Баланын мындан кийинки тагдыры эмне болот деп ойлойсуң?

Эгерде убакыт дагы жетиштүү болсо каалоочу окуучуларды окутса болот. Анткени автордук кресло-

го отуруп, жазган эссени жалпы окуучулардын жанында окуп, берилген суроолорго жооп берүү окуучунун ар тараптан өсүпөнүгүшүнө түрткү болот.

Корутунду. Окуучунун класстан тышкары окууда жетишилген ийгиликтери адабият боюнча чейректик баа чыгарууда эске алынат. Бул сабактын негизги максаты болуп баланын окумалдуулугун өнүктүрүү, адабий-эстетикалык табитин арттырып, окуганынын үстүндө ой жүгүртө билүүсүнө үйрөтүү жана көркөм-чыгармачыл иш-аракетин өз алдынча өркүндөтүүгө көмөктөшүү болгондуктан, түрдүү жанрдагы жана тематикадагы чыгармалардын үлгүлөрүнөн сөзсүз болуусу талапка ылайык келет. Негизги мектепте кыргыз адабиятын окутуунун мазмунун артырууда мына ушул класстан тышкары окуу убактысын чыгармачылык менен пайдалануу, анын атайын планын түзүп, алардын негизинде жаткан тарбиянын түрлөрүнө жараша окуучуларга таалим-тарбия берүү жолдорун изилдөө иштерин бирге жүргүзүү да мугалимдин айрыкча милдети болуп калат.

Мындай иш-аракеттер аркылуу окуучулардын мурда ээ болгон билимдери, көндүмдөрү бекемделет. Биргелешип иштөөдө окуучулар өз ара жардамдашуунун зарылдыгын түшүнүшөт. Кимдир бирөөнүн пикирин туура кабыл алып ага проблемалуу суроо коюуга, чыгармага анализ жасап, өз оюн башкаларга туура жеткирүүгө умтулушат.

Чыгарманы көрктүү окуу мезгилинде мугалим менен окуучунун ортосундагы өзгөчө тыгыз байланыш түзүлгөн болсо, акырындап эки тараптын жан дүйнөлөрүндө жакындыкты пайда кылат да, ал кийинки көркөм чыгармаларды талдоодо өз таасирин тийгизет. Мугалимдин мыкты көрктүү окуусу окуучуга өзгөчө пайдубал түптөйт да, анын жан дүйнөсүндөгү шыкты ойготушу ыктымал же жөн гана эстетикалык табитин тарбиялоо менен өмүр бою анын эсинде калат. Мындан тышкары, жеткиликтүү көрктүү окуу көркөм чыгарманын идеялык эстетикалык маанисин терең түшүнүүгө шарт түзөт. Ал эми начар, көрксүз окулган чыгарма окуучулардын кабыл алуусун басаңдатуу менен ошол материалга карата балдардын терс маанайын жаратат. Чыгарманын мааниси ачылбай калат. Көрктүү окууга мүмкүнчүлүгү жетпеген мугалимдер, көркөм окуунун чеберлеринин аткаруусундагы аудио, видео жазууларды пайдаланууга тийиш, ал сабактын натыйжалуулугун арттыруу менен чыгармага талдоо жүргүзүүдө педагогдун түйшүгүн жеңилдетет. Көркөм чыгармага талдоо жүргүзүүдөгү дагы бир орчундуу проблема кыргыз адабиятын окутуунун технологиясынын толук, ар тараптуу иштеле электиги болуп эсептелет. Анын натыйжасында, адабият мугалимдери методикалык эмгектерге өтө муктаж, өзгөчө байыркы мезгилге таандык кыргыз адабиятын окутуунун методикасын жазуу; кыргыз фольклорунун көркөм туундуларынан

алынган материалдарды үйрөтүүнүн ыкмаларын өркүндөтүү; акындар поэзиясына таандык көркөм чыгармаларды талдоонун жана окутуунун технологиясын иштеп чыгуу ж.б. маселелер күн тартибинде турат.

Адабияттар:

1. Акматов Б. Кыргыз адабиятын жогорку окуу жайларында компетенттүүлүккө негиздеп окутуунун технологиясы [Текст] / Б.Акматов. – Б.: «Фаст принт», 2016. – 456 б. 9.
2. Алимова М. Китеп окубаган жаштарга кантип келечекти ишенебиз? // https://www.bbc.com/kyrgyz/learning_english/2014/02/140218_book_10.
3. Алымов Б. Кыргыз совет адабиятын окутуунун методикасы. Жогорку окуу жайларынын студенттери үчүн окуу китеби [Текст] / Б.Алымов. – Ф.: «Мектеп», 1981. – 219 б.
4. Муратов А. Кыргыз адабияты сабагында көркөм тексттин маңызын ачуу. – Б.: Айат, 2008. – Б. 29-31.
5. Иманалиев К. Кыргыз адабиятын окутуунун методикасы. - Ф.: Мектеп, 1976. - Б. 13.
6. Кузьмин Н.В. Методы исследования педагогической деятельности. - Л., 1970. - С.71.
7. Исаков Б., Исакова Б. Кыргыз адабияты: Орто мектептердин 8-классы үчүн окуу китеби.
8. Момуналиев С. Кыргыз орто мектептеринде лирикалык чыгармаларды окутуунун педагогикалык-методикалык негиздери. Педагогика илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациянын авторефераты. - Б., 2011.
9. Муратов А. Кыргыз адабиятын окутуу: теориясы жана практикасы. - Б.: «Турар», 2013.
10. Батыркулова А.Б. Инновационные процессы в развитии творческих способностей при преподавании кыргызской литературы. / Известия ВУЗов Кыргызстана. 2017. №. 4. С. 168-170.